« Астана Медициналық Университеті » АҚ

Енбек гигиенасы және Коммуналдық гигиена кафедрасы

# Еңбек гигиенасының негізін салушылар Қазақстан ғалымдары

Орындаған:ЕГЕН (Сапархан )ЫНТА
Тексерген: Сүлейменова Р.Қ

Астана қаласы 2015жыл

« Астана Медициналық Университеті » АҚ

Енбек гигиенасы және Коммуналдық гигиена кафедрасы

# Еңбек етуші тұрғындардың денсаулық жағдайын бағалаудағы есеп-тіркеу құжаттарының статистикалық ролі.

Орындаған:ЕГЕН (Сапархан )ЫНТА
Тексерген: Сүлейменова Р.Қ

Астана қаласы 2015жыл

« Астана Медициналық Университеті » АҚ

Енбек гигиенасы және Коммуналдық гигиена кафедрасы

# Санитарлық-эпидемиологиялық зертханада жұмыс істеуде еңбекті ұйымдастыру және қауіпсіздік техникасы

Орындаған: Қалыбекова Ж.С
Тексерген: Сүлейменова Р.Қ

Астана қаласы 2015жыл

« Астана Медициналық Университеті » АҚ

Енбек гигиенасы және Коммуналдық гигиена кафедрасы

# Өндірістік микроклиматты сипаттайтын ккрсеткіштер, оларды гигиеналық бағалау

Орындаған:ЕГЕН (Сапархан )ЫНТА
Тексерген: Сүлейменова Р.Қ

Астана қаласы 2015жыл

Республикамызда санитарлық-эпидемиологиялық қызметінің пайда болу тарихы Қазақстан аймағында денсаулық сақтау жүйесінің өзінің өсуімен және жетілуімен тығыз байланысты.

Алғашқы медициналық ғылыми мекемелерінің бірі болып, қиын жылдарда, 1925ж. Қызыл-Орда қаласында ашылған өлкелік санитарлық-бактериологиялық институты саналады. 1927 жылы РКФСР ХКК Қаулысы шықты «Республиканың санитарлық органдары жөніндегі ережені бекіту туралы». Шынымен бұл күн денсаулық сақтау құрылымында СЭС-тің дербес орган ретінде туу уақыты болып келеді.

1930 жылы Республиканың денсаулық сақтау Министрлігінде санэпидбасқармасы құралды.

1931 жылы Алматы қаласында медицина институты мен денсаулық сақтау және гигиена ҒЗИ ашылды, соңғысына еңбек гигиенасы мен өнеркәсіптік санитария сұрақтарын зерттеу жүктелді.

1934 жылы республикада алғашқы рет 2 аудандық СЭС құралды (Алматылық және Шығыс Қазақстандық).

Революцияға дейінгі Қазақстанда бірде-бір санитарлық дәрігер болмаған. Республикада өнеркәсіптік санитариясы бойынша бірінші санитарлық дәрігер болып В.З. Хамитова қызмет істеді, ол Қарағанды қаласында 1935 жылдан бастап кеншілердің еңбек жағдайын жақсарту сұрақтарымен шұғылданды. Қазіргі таңда республикада 216 өнеркәсіптік-санитарлық дәрігерлер қызмет атқаруда. Тоғызыншы бесжылдықтың соңында кәсіпорындарда 431 дәрігерлік-цехтік учаскілері, 1153 дәрігерлік денсаулық сақтау бөлімшелері, 5760 төсегі бар 45 медико-санитарлық бөлімдері болды.

1939ж. Республикалық бруцеллездің және Алматылық обаға қарсы станциясы құ-ралды, ал 1940 ж. санитарлық бактериологиялық институт санитарлық-гигиеналық бөлімі бар эпидемиология және микробиология институтына айналдырылды. 1940 ж. соңында республикада 232 санитарлық дәрігерлері және 128 эпидемиологтар жұмыс істеді

1942 ж. Қазақ (қазіргі Алматылық) медицина институтында профильді гигиеналық кафедралары бар санитарлық-гигиеналық факультет ашылды, ол гигиеналық кадрларды дайындау проблемасын шешуде маңызды ықпал жасады.

Қазақстанда Алматы қаласында 1944 жылы өлкелік патология ҒЗИ ашылды, қазіргі ол Гигиена мен эпидемиологияның ғылыми орталығына айналды. (директоры – м.ғ.д., профессор Б.Н. Айтымбетов

Республикада еңбек гигиенасының сұрақтарын жүйелі зерттеу 1946 жылдан бас-талды, мұнда қазақ КСР ҒА жанында, тау-кен кәсіпорындары жұмысшыларның силикоз сырқатымен күрес жүргізу мақсатымен, кәсіптік гигиенасы және кәсіптік ауру секторы ашылған, ол соңынан 1950 жылы Өлкелік патология Институтының құрамына берілді.

# Академик ғабдолла құлқыбаев Серік АҚСҰҢҚАРҰЛЫ

1991 – 2006 жж институттың директоры болып ҚР ҒА академигі, м. ғ.д., профессор Ғ.А. Құлқыбаев қызмет атқарды. Бұл институтқа академик Ғ.Ә.Құлқыбаевтың бастауымен 2001 жылдың қазан айында ҚР ДСМ еңбек гигиенасы және кәсіби аурулар Ұлттық орталығы статусы берілді.

1956 ж. бұл сектор еңбек гигиенасы бөліміне және кәсіптік аурулар бөліміне бөлінеді. Осы маңызды проблемалар бойынша зерттеулердің алғашқы ұйымдастырушылары болып В.З. Хамитова, Г.И. Тарабаева, А.Г. Алданазаров саналады.

Зерттеулердің басты тақырыптары силикозбен күрес жүргізу болды. 1952ж. бастап институт қорғасын зауыттарындағы жұмысшылардың қорғасынмен улануын зерттеуді бастады. Институтта ғылыми зерттеулерді ұйымдастырудағы басты рөл Қазақ КСР ҒА академигі, проф. Н.Д. Беклемишевке беріледі, ол көптеген жылдар бойы институт директорының ғылыми ісі бойынша орынбасары болып қызмет атқарады.

1958ж. Өскемен қаласында Өлкелік патология институтының еңбек гигиенасы және кәсіптік аурулар бөлімшесі ұйымдастырылып, ол ғылыми медициналық базаны Шығыс Қазақстанның түсті металлургия кәсіпорындарына жақындату мақсатымен жүргізілген

1958ж. Орталық Қазақстанның көмір және тау-кен өнеркәсіптерінің кәсіпорындарындағы жұмысшыларына қызмет көрсету мақсатымен Қарағандыда Қазақ ССР денсаулық сақтау министрілігінің  Еңбек гигиенасы мен кәсіптік аурулардың Қазақ институты ашылды.

Институтты ұйымдастырушы және 12 жыл бойы алғашқы директоры болып З.К. Төлегенов, соңынан доцент А.П. Филин, ал 1974 бастап 1991 жылға дейін директоры болып ҚР ҒА мүше-корр, профессор Б.Е. Алтынбеков қызмет атқарды. Оның жетекшілігімен 1986 жылы институт ҚР ҒА құрамына еңбек физиологиясы мен гигиенасы институты ретінде енгізілді.

1991 – 2006 жж институттың директоры болып ҚР ҒА академигі, м.ғ.д., профессор Ғ.А. Құлқыбаев қызмет атқарды. Бұл институтқа академик Ғ.Ә.Құлқыбаевтың бастауымен 2001 жылдың қазан айында ҚР ДСМ еңбек гигиенасы және кәсіби аурулар Ұлттық орталығы статусы берілді. Осы орталықты 2006-2007 жылдары м.ғ.д., профессор С.А. Ибраев, ал қазіргі таңда Қазақстандағы гигиена саласындағы ірі ғалымдардың бірі - м.ғ.д., профессор Е.Н.Сраубаев басшылық етеді. Бірінші күнінен бастап институттың негізгі зерттеу тақырыбы көмір және тау-кен өнеркәсібі кәсіпорындарындағы еңбек гигиенасы мен кәсіптік патологиясы саналады. Пневмокониоздар және шу-діріл патологиялары кеншілердің негізгі кәсіптік сырқаттары болу себебінен, оларды зерттеу сұрақтары орталықтың басты міндеті саналады. Осы сұрақтармен қатар ерекше көңіл өнеркәсіптік токсикологиясына да аударылады (профессорлар А.З. Бузина, А.Н. Буханов, В.А.Узбеков).

# Саят Ибраев

Осы орталықты 2006-2007 жылдары м.ғ.д., профессор С.А. Ибраев, ал қазіргі таңда Қазақстандағы гигиена саласындағы ірі ғалымдардың бірі - м.ғ.д., профессор Е.Н.Сраубаев басшылық етеді. Бірінші күнінен бастап институттың негізгі зерттеу тақырыбы көмір және тау-кен өнеркәсібі кәсіпорындарындағы еңбек гигиенасы мен кәсіптік патологиясы саналады. Пневмокониоздар және шу-діріл патологиялары кеншілердің негізгі кәсіптік сырқаттары болу себебінен, оларды зерттеу сұрақтары орталықтың басты міндеті саналады.

# профессор К.К. Макашев

. Ауыл шаруашылық жұмысшыларының еңбек гигиенасы 70-ші жылдардың басында Маңғышлақты игерумен және мұнайды өндірудің өсуімен байланысты Өлкелік патология институты мұнайшылардың еңбек гигиенасы бойынша зерттеулерді бастаған. 60-шы жылдардың соңында еңбек физиологиясы бойынша зерттеулер көбейе түсті. Еңбек физилогиясы бөлімін профессор К.К. Макашев басқарған.

# Қолданылған әдебиеттер.


- Гигиенические критерии оценки и классификация условий труда по показателям вредности и опасности факторов производственной среды, тяжести и напряженности трудового процесса. АДЗ РК №1.04.001.2000 от 30.11.2000 г. - 96 с.
- **С 75** Сраубаев Е.Н., Жакенова С.Р., Жарылқасын Ж.Ж. **Еңбек гигиенасы бойынша дәрістер курсы.** – Оқу құралы. – Қарағанды. – 2007. – 177 бет.
/
Аманбеков Ү.А. Кәсіб **ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА АКАДЕМИЯСЫ Е.Н. Сраубаев, С.Р. Жакенова, Ж.Ж. Жарылқасын**
и ауруларды зерттеудің өзекті мәселелері